

Oznaka poročila: ARRS_ZV_RPROJ_ZP_2008/288

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	Z6-9413
Naslov projekta	Študija spornih prostorskih praks in pomenov ter socialnih razmerij znotraj varovanega območja na Bovškem
Vodja projekta	24766 Matej Vranješ
Tip projekta	Zt Podoktorski projekt - temeljni
Obseg raziskovalnih ur	3.400
Cenovni razred	B
Trajanje projekta	01.2007 - 12.2008
Nosilna raziskovalna organizacija	1510 Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper Universita del Litorale Centro di ricerche scientifiche di Capodistria
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	
Družbeno-ekonomski cilj	11 Neusmerjene raziskave (temeljne)

2. Sofinancerji¹

1.	Naziv	
	Naslov	
2.	Naziv	
	Naslov	
3.	Naziv	
	Naslov	

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Poročilo o realizaciji programa raziskovalnega projekta²

Projekt je imel tri vrste temeljnih namenov: (1) teoretske (2) empirične in (3) praktične - potencialno aplikativne.

(1) Opravljeno raziskavo je potekala v vmesnem polju med antropologijo (prostora), kulturno ekologijo in kulturno geografijo. Zaradi meddisciplinarnosti ter zato, ker je v zadnjih dveh desetletjih v antropologiji in humanistiki nasploh zaznati izjemno zanimanje za prostorske teme, je bil v epistemološkem smislu namen preveriti kompatibilnost nekaterih prostorskih konceptov, ki pogosto nastopajo v znanstvenih besedilih, in sicer zlasti: teritorialnost, kulturna (po)

krajina, lokalnost in kraj. Ker je bilo pričakovati, da glede teh konceptov v med in znotraj disciplinarnih okvirjih ni ustreznega konsenza, je bil namen teoretskega dela podati tudi nekatere izvorne konceptualne predloge.

(2) V empiričnem smislu je bil namen raziskati potencialno konfliktne prostorske prakse, vrednote (pomene) in odnose znotraj varovanega območja Triglavskega narodnega parka (TNP) na Bovškem, zlasti v dolini Trente. Ker v tej alpski dolini kot relevantni uporabniki, lastniki in/ali upravljavci prostora nastopajo tri skupine akterjev - domačini, vikendaši in TNP -, je bil namen ugotoviti, ali in katere so razlike v interesih, pogledih, »ideologijah«, ki zadevajo prostorske rabe, ter obenem raziskati, ali in kako le-te vplivajo na družbena razmerja in »meje« med temi skupinami. V ospredje je bilo postavljeno vprašanje, ali, kako in s kakšnimi argumenti si vpletene skupine akterjev (v prvi vrsti »domačini«) prostor prisvajajo (teritorialnost). Poseben namen etnografskega dela je bil tudi raziskati razlike v pogledih omenjenih treh skupin na vprašanje trenutne in predvidne vloge TNP. Ob prijavi projekta je namreč potekala živahna javna diskusija o predlogu novega zakona o TNP.

(3) Praktični (potencialno aplikativni) namen projekta je bil ta, da se ob bok aktualni javni razpravi o novem zakonu o TNP opozori na problematiko varovanega območja tudi »od spodaj«, tj. z vidika vpletenih socialnih skupin, v prvi vrsti domačinov. Ker je zlasti Trenta največje sklenjeno območje poselitve, ki sega v samo središče narodnega parka (za razliko od nekaterih drugih, ki ležijo na robu/zunaj TNP, npr. Kranjska gora, velik del Bohinjskega kota), je bilo pričakovati, da bi rezultati lahko predstavljali koristno čtivo snovalcem novega zakona.

Projekt je potekal v več fazah. V prvi fazi sem opravil sondažno etnografsko delo in pregled osnovne dostopne literature. V drugi fazi sem prebiral relevantno sodobno znanstveno literaturo, pregledoval kompatibilnost uporabljenih terminov (»konceptov«) ter v sklepnih fazah skozi kritično analizo besedil sestavljal nekaj lastnih (izvirnih) konceptualnih predlogov. V tretji fazi sem opravljal poglobljeno etnografsko raziskavo v dolini Trente, na Bovškem (opazovanje z udeležbo, intervjuvanje) ter na sedežu Javnega zavoda TNP (Bled). Obenem sem spremljal aktualni javni diskurz (analiza medijev). V četrti fazi sem s pomočjo nekaterih »lastnih« teoretskih konceptov interpretiral zbrano empirično gradivo ter ga v obliki znanstvenih in strokovnih besedil (monografija, članki), nastopov in predavanj posredoval javnosti.

V nadaljevanju podajam kratke povzetke znanstvenih spoznanj, rezultatov in potencialnih učinkov po omenjenih sklopih.

(1) teoretski sklop

Ob pregledu relevantne literature se je izkazalo, da so prostorske teme v antropologiji in humanistiki šele zadnji dve desetletji aktualna tema. Med disciplinami nekoliko izstopa družbena geografija, ki edina kontinuirano proizvaja izrazito epistemološka dela. Ker je glede na metodologijo in epistemološke pristope antropologiji najbližja kulturna geografija, je bil opravljen kritičen pregled pristopov v obeh (pod)disciplinah, pri čemer se je pokazalo, da mnogi temeljni koncepti v uporabi dobivajo dokaj različne pomene. Pri obeh disciplinah se je izkazal očiten razcep med zanimanjem za simbolne in zanimanjem za praktične vidike kulture, pri čemer je v sodobnih pristopih redukcija družbeno-prostorskih razmerji na simbolno raven pogost pojav. Raziskava opozarja na problematičnost takšnih reduktivnih pristopov - tako v epistemološkem smislu kot pri interpretaciji konkretnega etnografskega materiala. Tako so se kot problematične izkazale tiste recentne razprave, ki kulturno krajino »omejujejo« na pojav, odvisen zlasti od človekove reprezentacije - ravno na primeru kulturne krajine je namreč očitno, kako so akterske reprezentacije odvisne (tudi) od njihovih vsakodnevnih »krajnotvornih« praks - in obratno. Obraten razcep se je izkazal pri teritorialnosti, saj je uporaba koncepta izrazito omejena na praktične oz. instrumentalne vidike prisvajanja prostora. V izsledkih zato predlagam, da bi bilo potrebno več pozornost posvečati tudi kognitivnim in ideološkim aspektom teritorialnosti. Kot enega od takšnih aspektov sem podrobneje razčlenil konstrukcijo identitetne asociacije med skupino (skupnostjo), kulturo in krajem. Pri tem sem se naslanjal na teoretske nastavke iz sodobnih antropoloških razprav o družbenih razmejevanjih, zlasti o etničnosti. Povsem izvorna je v tem kontekstu npr. opredelitev lokalnosti. Predlagam namreč, da lokalnost kot analitični termin uporabljamo ravno za opisovanje takšnih procesov, tj. za družbene produkcije identitetne asociacije med skupnostjo in krajem. Na ta način je lokalnost konceptualizirana kot potencialni aspekt in oblika družbene identitete, ki vedno implicira »izkustvo kraja«. Namen takšne opredelitve je med drugim ta, da lokalnosti ne konceptualizira navezujoč se na arbitrarne kriterije družbenega ali prostorskega nivoja, pač pa jo opredeli kot poseben pojav družbene prostorskeosti, ki je lahko prisoten na tako rekoč vseh ravneh družbeno-prostorske realnosti.

(2) empirični/etnografski sklop

Terensko etnografsko delo, obdelava in interpretacija podatkov so zajemali večino raziskovalnega dela. Sprva je bila opravljena sondažna raziskava med tremi skupinami akterjev: domačini, zaposlenimi v TNP in vikendaši. Izkazalo se je, da med temi skupinami prihaja do pomembnih razlik v prostorskih pomenih in praksah, specifičnih interesih, s tem povezano pa tudi v pogledih na vlogo TNP. Evidentirana so bila ključna vprašanja, ki zadevajo uporabo in/ali upravljanje prostora v varovanem območju in so bila hkrati pri vseh treh skupinah izpostavljena kot problematična. Kot potencialno posebej sporne so se izkazale sledeče teme: ohranjanje/spreminjanje kulturne krajine, ohranjanje kmetijstva, ohranjanje lova, upravljanje z gozdom, uporaba javnih poti, drugi prostorski posegi vikendašev. V nadaljevanju je bilo poglobljeno terensko delo namenjeno natančnejši obravnavi teh tem, pri čemer sem se odločil še posebej proučiti poglede lokalnih prebivalcev. Pri analizi javnega, posebej pa znanstvenega diskurza o aktualni temi sprejemanja novega zakona o TNP se je namreč pokazalo, da pogledi in interesi lokalnega prebivalstva niso bili deležni znanstvene ali strokovne obravnave, kaj šele da bi bili v javnem diskurzu ustrezno zastopani. V nadaljevanju terenskega dela sem zato največ pozornosti posvetil lokalnemu prebivalstvu (okoli 40 informatorjev), ob tem pa sem primerjalno proučeval tudi poglede drugih dveh skupin: vikendašev (12 informatorjev) in TNP (4 informatorji). Večkratni intervjuji so bili opravljeni s ključnimi informatorji oz. mnenjedajalci, ki igrajo pomembno vlogo pri kreiranju odnosov med omenjenimi skupinami, nekateri pa se tudi aktivno vključujejo v javni diskurz o novem zakonu. Z vključevanjem (opazovanje z udeležbo) v lokalne aktivnosti ob pripravljanju novega zakona, pa tudi s siceršnjim bivanjem v dolini, sem poleg tega opazoval medskupinske in medosebne odnose in dinamiko. V nadaljevanju na kratko podajam ugotovitve.

Lokalno prebivalstvo je v pogledih na recentni razvoj doline, na ohranjanje tradicionalnih prostorskih praks, v reprezentacijah tradicionalne kulturne pokrajine, v »normiranju« rab lokalnega prostora ter v ocenjevanju vloge vikendašev dokaj enotno, po drugi strani pa se pojavljajo nekatere pomembne razlike v pogledih na prihodnji razvoj doline, zlasti pa na pričakovano vlogo in ureditev TNP. Kot eden ključnih problemov se je izkazal problem ohranjanja tradicionalne kmetijske kulturne krajine ter s tem povezana »dvoumna« vloga vikendašev in TNP. Tako vikendaši kot TNP (»zastopniki nacionalnega interesa«) so za domačine »nujno (tj. koristno) zlo«. Domačini vikendaštvo ocenjujejo zlasti na podlagi interpretacije njihovega poseganja v lokalni prostorski »red«, pri čemer je v ospredju kriterij (ne) vzdrževanja kulturne krajine in spoštovanja lokalnih prostorskih »norm«. Tako kot je ohranjanje kulturne krajine bazični pozitivni vidik vikendaštva, tako so očitni primeri njenega spreminjanja (minimalna košnja, sajenje dreves, spreminjanje arhitekture in okolice ipd.) izpostavljeni kot izrazito negativni vidiki njihove prisotnosti. Domačini tudi nekatere druge prostorske intervencije vikendašev - ograjevanje, zapiranje prostorskih komunikacij, označevanje zasebne lastnine itd. - interpretirajo kot neprilagajanje lokalnim prostorskim normam in jih negativno vrednotijo. Domačini v vikendaših prepoznavajo osebe s superiornim socialnim in materialnim kapitalom, socialna interakcija pa je v veliki meri odvisna od uporabe te njihove »moči«. V identitetnem smislu so vikendaši za domačine najrelevantnejši Drugi - to drugost utemeljujejo v temeljni razliki v eksistenčni (ne)vpetosti v kraj ter v s tem povezanih (domnevnih) kulturnih razlikah, ki sledijo dokaj enostavni distinkciji mesto - podeželje. Čeprav domačini vikendašem priznavajo *de jure* enakovreden status, jim večinoma ne »pripisujejo« enakih pravic: nenazadnje je »pogoj« vikendašev socializacije prilagajanje domačinskim prostorskim normam. Kot posebej negativen efekt vikendaštva je izpostavljeno tudi dvigovanje cen nepremičnin, ki domačine postavlja v nekonkurenčen položaj ob potencialnih investicijah v dolgoročne preživetvene aktivnosti (npr. turizem).

V kontekstu TNP imajo domačini težave s pripisovanjem odgovornosti posameznim državnim institucijam oz. »zastopnikom nacionalnega interesa«, saj je odgovornost dejansko zelo razpršena. Domačini večinoma priznavajo splošne koristi narodnega parka: kot varovalca pred pretiranim vdorom »kapitala«, kot tržno znamko, kot pomembnega lokalnega delodajalca. Po drugi strani se z nekaterimi intervencijami države skozi instrument varovanega območja ne strinjajo, saj jih doživljajo kot omejevanje rabe lokalnega okolja, kot »ogrožanje« kulturne dediščine in kulturne krajine, posledično pa lahko celo kot ogrožanje same kontinuitete skupnosti. Prepoznavno je nezaupanje v nacionalne institucije, saj je med domačini precej utrjeno prepričanje o negativnih efektih intervencij iz preteklosti (po 2. sv. vojni). Najbolj relevantni aktualni problemi, vezani na TNP, so trije: ohranjanje/uporaba tradicionalne kulturne krajine,

ohranjanje lova, vprašanje posebnih razvojnih sredstev. Ker kmetijstvo že več desetletij ni preživetvena niti ekonomsko posebej rentabilna dejavnost, se domačini večinoma ne strinjajo s prepovedjo spreminjanja funkcije tradicionalnih kmetijskih objektov. Ta prepoved naj bi ogrožala ohranjanje kulturne krajine, obenem pa tudi potencialne dodatne preživetvene možnosti (npr. apartmaji). Povsem enotno je nestrinjanje s prepovedjo lova, ki domačinom predstavlja bistven element lokalne kulturne dediščine ter potencialno dodatno turistično ponudbo. Ker večina domačinov meni, da je zaradi omejitev dolina prikrajšana, podpirajo pobudo o posebnih razvojnih sredstvih, namenjenih projektom lokalnega prebivalstva. V nekaterih točkah prihaja do razhajanj v pogledih lokalnih akterjev, tudi pomembnih mnenjedajalcev (zlasti lov in ohranjanje kulturne krajine). Ta razhajanja se deloma poglobljajo tudi zaradi »različnih« vlog domačinov, ki so oz. niso zaposleni v TNP. Razhajanja sicer vnašajo določen »nemir« v lokalno skupnost, vendar ne v tolikšni meri, da bi lokalnim civilnim iniciativam in KS ne uspelo doseči konsenza glede bistvenih pripomb k predlogom novega zakona o TNP. V identitetnem smislu so domačinom »zastopniki nacionalnega interesa« precej podobni Drugi kot vikendaši: obojim pripisujejo temeljno razliko v (pomanjkanju) prostorskih pomenov, vrednot, praks, ki so vezane na eksistenčno vpetost v kraj. Domačini v prepoznavanju razlik, če uporabim koncepte iz teoretičnega dela, konstruirajo identitetno asociacijo med skupnostjo in krajem in jo v argumentaciji svojih stališč tudi uporabljajo. To pa sem teoretsko opredelil kot »produkcijo lokalnosti«.

Vikendaši so relativno številčna in dokaj heterogena skupina uporabnikov. Glede na socializacijo in prisotnost jih lahko razdelimo med dva ekstrema: tiste, ki jim je Trenta postala »drugi dom« in se redno socializirajo, ter tiste, ki kraja skoraj ne obiščejo in/ali se skoraj povsem izolirajo. Socializacija in sodelovanje vikendašev sta prisotna, vendar se večina akterjev strinja, da sta bila v preteklosti intenzivnejša (70a, 80a leta). Večina vikendašev nedvoumno priznava neko vrsto prednostnega statusa domačinom, vendar so v poudarjanju razlike in varovanju lastnih interesov v glavnem eksplicitni. Nekateri jasno izražajo mnenje, da so pravno-formalno z domačini povsem izenačeni (prijavljeno stalno bivališče). Posege, ki jih domačini doživljajo kot neprilagajanje prostorskim normam, nekateri vikendaši zagovarjajo kot legitimno obliko zastopanja lastnih interesov - tudi z uporabo argumenta svobodnega razpolaganja z lastnino. Po drugi strani nekateri vikendaši te iste posege obsojajo. Glede lastne pozitivne vloge (zlasti ohranjanje kulturne krajine) ter nestrinjanja z omejitvami TNP imajo večinoma podobne poglede kot domačini, vendar pa to ni pravilo. Nekatero razlike v pogledih je moč interpretirati na podlagi golega dejstva, da so nekatera počitniška bivališča legalizirana, druga pa ne. V prvih lokalnih civilnih iniciativah ob sprejemanju novega zakona o TNP so nekateri vikendaši sodelovali, vendar je kasneje sodelovanje zamrlo. Glede na koncentracijo družbene moči je torej potencialna vloga vikendašev v tem kontekstu ostala dokaj neizkoriščena. Zanimivo je, da tako vikendaši kot številni domačini v ozadju sprejemanja novega zakona kot posebej relevantne Druge prepoznavajo »naravovarstveno-planinski lobi«: ljubitelje narave, društva, NVO-je, povezane z državnimi institucijami (in ne sam javni zavod TNP). Ocenjujem, da se v možnem sodelovanju vikendašev skriva precejšen »kapital« za nadaljnji razvoj lokalne skupnosti.

Z izrazom »zastopniki nacionalnega interesa« označujem institucije, organizacije in posameznike, ki bodisi po funkciji bodisi neformalno vstopajo v urejanje statusa varovanega območja in diskurz o novem zakonu. Ob primerjalni analizi različnih predlogov novega zakona o TNP, pa tudi skozi razgovore s ključnimi akterji iz javnega zavoda TNP se je izkazalo, da v nekaterih pogledih med »zastopniki nacionalnega interesa« in drugima dvema skupinama obstajajo pomembne razlike. Nacionalni interes se v veliki meri (ne pa izključno) osredotoča na varovanje narave in ohranjanje tradicionalne krajine, medtem ko je vprašanje razvoja lokalnih skupnosti središnja tema drugih dveh skupin (zlasti domačinov). Pri »nacionalnem diskurzu« je poudarek na ohranjanju vrednot »nacionalnega pomena«, medtem ko je zastopanje lokalnih interesov v veliki meri prepuščeno lokalnim skupnostim. Zdi se, da obravnavane lokalne skupnosti nimajo zastopnikov, ki bi se povsem enakovredno vključevali v nacionalni diskurz. Dokaj očitno se je to pokazalo v prvih predlogih zakona, pod katere so se podpisale skoraj izključno naravovarstvene organizacije. V teh predlogih je očitno prioriteto dobilo varovanje narave, manj pa koncept trajnostnega razvoja (pojem se v diskurzu skoraj ne uporablja). Konkreten primer je npr. ta, da se je v teh predlogih v popolnem nasprotju s pogledi ostalih dveh skupin (zlasti domačinov) predvidevala popolna ukinitvev lova ter ohranjalo in celo razširjalo omejitve glede spreminjanja namembnosti nekdanjih kmetijskih objektov. V javnem zavodu TNP, kasneje pa tudi znotraj komisije MOP za oblikovanje novega zakona, so se kar zadeva lov približali pogledu domačinov, kar zadeva ohranjanje kmetijske pokrajine pa stališča ostajajo dokaj nasprotna: v nacionalnem diskurzu sodobne uporabe nekdanjih kmetijskih objektov - ne glede na

morebitno ohranjanje izvorne podobe - v narodnem parku nimajo prostora. Kot primernejšo alternativo sprejemajo razpad in preraščanje nekdanje kulturne pokrajine. Največji efekt so lokalne skupnosti dosegle s predlogom, da se v bodočem zakonu predvidi razvojni sklad, namenjen podpori razvojnim iniciativam lokalnih skupnosti.

3) Praktični – potencialno aplikativni sklop

V času izvajanja raziskave sem se vključeval v delo in sestajanje dveh lokalnih civilnih iniciativ, ki sta bili formirani na Bovškem z namenom zastopanja lokalnih skupnosti v procesu sprejemanja novega zakona o TNP. V priložnostno strokovno publikacijo sem na željo domačinov prispeval strokovni tekst. Obenem sem izsledke iz raziskave objavil v obliki znanstvene monografije in člankov ter jih predstavil na nekaterih mednarodnih konferencah. Objavljeno delo bi moralo imeti potencialno aplikativno vrednot, še zlasti zato, ker se nosilci nacionalnega interesa pogosto sklicujejo na stroko, pri čemer v tem okviru ni bilo opravljenih raziskav, ki bi obravnavale poglede in interese različnih vpletenih skupin uporabnikov prostora. Glede na nadaljevanje »sage o zakonu o TNP« bi bila takšna poglobljena interpretacija zornih kotov akterjev, ki jih zakon najbolj zadeva - zlasti tistih, ki v teh okoljih preživijo največ časa - morda vredna pozornosti. Iz dosedanjega poteka sprejemanja novega zakona je namreč očitno, da je ta večkrat zastal zaradi diskrepanc med pogledi različnih interesnih skupin. Poglobljena antropološka interpretacija razumevanj, vrednot in interesov vpletenih skupin bi torej morala biti koristno čtivo v izogib neuspešnim pogajanjem v bližnji prihodnosti.

4. Ocena stopnje realizacije zastavljenih raziskovalnih ciljev³

Ocenjujem, da so bili raziskovalni cilji projekta doseženi.

V teoretskem smislu sem potrdil hipotezo, da v socialni antropologiji številni prostorski koncepti in termini še niso jasno razmejeni. V okviru raziskave sem zato podal predloge o možnih konceptualizacijah ter uporabi nekaterih temeljnih terminov. Pri tem sem se naslanjal na primerjalno študijo uporabe izbranih pojmov/konceptov med antropologijo in kulturno geografijo. Ugotovil sem, da se v raziskovanju družbene prostorske dokaj očitno kaže razcep med zanimanjem za reprezentacije in zanimanjem za prakse, pri čemer je v ospredju zlasti prvi aspekt. Obenem sem dokazoval smiselnost povezovanja prostorskih konceptov s precej bolj dodelanim antropološkim konceptom »družbenih meja« pri razlagi nekaterih družbeno-prostorskih pojavov (kraj, izkustvo kraja, lokalnost).

V etnografskem smislu sem potrdil hipotezo, da prihaja do konflikta interesov med nekaterimi tradicionalnimi rabami prostora ter tistimi recentnejšimi, ki jih v dolino prinašajo tudi »zunanje« skupine uporabnikov: vikendaši in »naravovarstveniki«. Obenem sem ugotovil, da se med temi skupinami pletejo dokaj zapletena, občasno pa tudi bolj ali manj prikrita konfliktna razmerja. Posebej sem proučeval, kakšne in na katerih točkah so prostorske reprezentacije in prakse teh treh skupin še posebej »nekompatibilne«. Menim, da mi je uspelo dokaj natančno izluščiti nekaj bistvenih tem, ki so za omenjene skupine problematične. Da sem jih ustrezno zaznal, se je potrdilo ob intervencijah lokalnih skupnosti v postopek sprejemanja novega zakona o TNP - v ozadju njihovih pripomb so se namreč jasno pokazale zgoraj opisane problematične teme: kulturna krajina (nekdanji kmetijski objekti), lov, gozdarstvo, razvojna sredstva. Ugotovil sem, da so tudi, če ne celo ravno zaradi razlik v pogledih na urejanje prostorskih rab in upravljanje z dolinskim prostorom, komunikacija, socializacija in sodelovanje med omenjenimi skupinami oteženi. To prihaja posebej do izraza ob sprejemanju novega zakona o TNP. Izkazala so se tudi nekatera nasprotja v pogledih med interesnimi skupinami znotraj lokalne skupnosti (lovci, naravovarstveniki, "podjetniki", civilne initiative). Zaradi varovanega območja tako posredno prihaja do relativne razdvojenosti znotraj lokalne skupnosti. Sladno z zastavljenimi cilji sem poleg »praktičnih« tem tudi proučeval, kako skozi interpretacije o razlikah v prostorskih vrednotah, pomenih in praksah domačini konstruirajo lastno socialno identiteto. Ločnica med njimi in drugimi uporabniki je v tem smislu dokaj nedvoumno določena, čeprav ni neprehodna. Lokalna skupnost si prizadeva opredeliti kategorijo "domačina" tudi v pravnem smislu (formalno vs. dejansko "stalno bivajoči"). Ob tem sem potrdil hipotezo, da se zlasti "domačini" na različne načine vedejo teritorialno, namreč skozi zahteve po upravičenosti do določenih prostorskih praks, do upravljanja s prostorom, skozi pripisovanje normativov glede prostorskega vedenja in podobno.

5. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta⁴

--

6. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine⁵

		Znanstveni rezultat	
1.	Naslov	SLO	Prostor, teritorij, kraj: produkcije lokalnosti v Trenti in na Soči
		ANG	Space, territory, place: productions of locality in Trenta and on the river Soča
	Opis	SLO	Knjiga vsebuje teoretsko in etnografsko razpravo o kulturni krajini, teritorialnosti, »izkustvu kraja« in lokalnosti. Teoretski del vsebuje primerjalno analizo raziskovalnih pristopov in konceptov v socialni antropologiji in kulturni geografiji. V etnografskem delu so obravnavana razmerja med tradicionalnimi preživetvenimi rabami prostora ter recentnejšimi praksami, ki jih v dolino prinašajo različni uporabniki in upravljavci prostora. Izpostavljeni so vloga, prakse in reprezentacije treh ključnih skupin socialnih akterjev: domačinov, vikendašev« in Triglavskega narodnega parka.
		ANG	The book presents a theoretical and ethnographic study of cultural landscape, territoriality, "sense of place", and locality. Theoretical part includes comparative analysis of research approaches and concepts in social anthropology and cultural geography. The ethnographic part deals with relationship between traditional uses of land for subsistence and more recent practices which various land users and managers have brought to the valley. The role, practices and representations of three key groups of social actors are highlighted: locals, seasonal residents and the Triglav National Park.
	Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Prostor, teritorij, kraj: produkcije lokalnosti v Trenti in na Soči, (Knjižnica Annales Majora). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, 2008. 286 str., ilustr	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
	COBISS.SI-ID	241032960	
2.	Naslov	SLO	Ovčerejci, lovci, naravovarstveniki, podjetniki? Pogled na Triglavski narodni park in dediščino iz doline Trente.
		ANG	Sheep breeders, hunters, environmentalists, entrepreneurs? Views on the Triglav national park and heritage form the Trenta valley.
	Opis	SLO	Prispevek podaja interpretacijo domačinskih pogledov na izbrane vidike lokalne kulturne dediščine in Triglavskega narodnega parka. Poleg domačinske reprezentacije polpretekle zgodovine so izpostavljeni pogledi na ohranjanje dveh elementov kulturne dediščine in tradicionalnih prostorskih rab: kmetijstva in kmetijske kulturne krajine ter lova. Avtor interpretira nekatere bistvene razlike v pogledih na politiko »ohranjanja« kulturne dediščine med domačini in »zastopniki nacionalnega interesa«. Diskusija je postavljena v kontekst aktualne javne razprave o novem zakonu o TNP v Sloveniji.
		ANG	The paper presents an interpretation of local inhabitants' views on local cultural heritage and the Triglav national park. Author describes locals' representations of recent history, and their views on preservation of two elements of the local cultural heritage and traditional spatial use: agriculture and agricultural cultural landscape, and hunting. Differences in the views on the politics of »conservation« of cultural heritage between locals and »agents of national interest« are interpreted. Discussion is related to the public debate regarding the new law of the TNP in Slovenia.
	Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Ovčerejci, lovci, naravovarstveniki, podjetniki? Pogled na Triglavski narodni park in dediščino iz doline Trente. Čas. zgod. narodop., 2007, letn. 78 = n.v. 43, št. 4, str. 119-142.	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
	COBISS.SI-ID	6241054	
3.	Naslov	SLO	O teritorialnosti v antropologiji, pa tudi geografiji

		ANG	On territoriality in anthropology and geography
	Opis	SLO	Članek podaja kritičen pregled empiričnega proučevanja in teoretskega razpravljanja o teritorialnosti v antropologiji, pa tudi geografiji. Avtor ugotavlja, da je v obeh disciplinah zaznati zožitev koncepta na instrumentalni vidik. Avtor predlaga, da se teritorialnost v antropologiji uporablja kot splošna oznaka za interpretiranje in konceptualiziranje različnih aspektov in oblik človeškega prisvajanja prostora in ne le za ekološke kontekste in vidike. Pri tem posebej izpostavlja pomen t.i. »teritorialnih reprezentacij« ter »ideoloških aspektov teritorialnosti«.
		ANG	The paper presents a critical revue of empirical research and theoretical discussions on the concept of territoriality in anthropology and geography. In both disciplines the use of the concept is limited to instrumental aspects. Author suggests that in anthropology territoriality could be accepted as a general term used in interpretations and conceptualizations of diverse aspects, contexts and forms of human appropriations of space, and not only of the ecological ones. In this view, author stresses the importance of the "territorial representations" and "ideological aspects of territoriality".
	Objavljeno v		VRANJEŠ, Matej. O teritorialnosti v antropologiji, pa tudi geografiji. Ann, Ser. hist. sociol., 2007, letn. 17, št. 1, str. 207-220.
	Tipologija		1.02 Pregledni znanstveni članek
	COBISS.SI-ID		1249747
4.	Naslov	SLO	
		ANG	
	Opis	SLO	
		ANG	
	Objavljeno v		
	Tipologija		
COBISS.SI-ID			
5.	Naslov	SLO	
		ANG	
	Opis	SLO	
		ANG	
	Objavljeno v		
	Tipologija		
COBISS.SI-ID			

7. Najpomembnejši družbeno-ekonomsko relevantni rezultati projektne skupine⁶

	Družbeno-ekonomsko relevantni rezultat		
1.	Naslov	SLO	Razvojna problematika območij znotraj TNP na Bovškem
		ANG	Development issues in areas inside the TNP in the Bovec region
	Opis	SLO	Med terenskim delom sem se priključil lokalni civilni iniciativi "Gibanje za obstoj človeka v TNP", ki so jo domačini iz Bovškega ustanovili ob predlogu novega zakona o TNP, ki je prišel v javnost marca 2007. Na podlagi terenskega dela sem v priložnostno publikacijo prispeval strokovni članek o razvojni problematiki v dolini Trente. V prispevku izpostavljam izrazito negativne demografske in družbeno-ekonomske trende v dolini. Obenem pojasnujem razloge za negotov, občasno pesimističen pogled domačinov na prihodnost.
		ANG	During my filed research, I joined local civil initiative "Movement for the existence of humans in the Triglav national park" that was formed by residents of the Bovec region as a response to the proposal of the new law of the TNP. I used my fieldwork data to write an expertise in a publication edited by local community in order to present their views to the "agents of national interest". In this paper the negative demographic and social-economic trends in the valley are particularly outlined. At the same time, I

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta

		point out the reasons for skeptical locals' views of the future developments.
Šifra	F.30	Strokovna ocena stanja
Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Razvojna problematika območij znotraj TNP na Bovškem. V: Glasilo: Gibanje za obstoj človeka v TNP. Soča: Gibanje za obstoj človeka v TNP, 2007, str. [3-4].	
Tipologija	1.17 Samostojni strokovni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji	
COBISS.SI-ID	1380051	
2.	Naslov	SLO Kmetje in/ali lovci: pogajanja o dediščini v alpskem narodnem parku
		ANG Farmers and/or hunters: negotiating heritage in an Alpine National Park
Opis	SLO	V prispevku so bila predstavljena nekatera konfliktna vprašanja glede ohranjanja dediščine na primeru Triglavskega narodnega parka. Soočena sta bila dva pogleda na ohranjanje dediščine: nacionalni, pravni vidik ter domačinski zorni kot. Nekompatibilnost »nacionalnega« in »lokalnega« zornega kota je bila predstavljena na dveh specifičnih primerih: ohranjanja tradicionalne kmetijske krajine ter ohranjanja lova kot tradicionalne lokalne prostorske aktivnosti.
	ANG	The paper presented some of the contested issues regarding heritage preservation in the case of the Triglav national park (Slovenia). The national, legal conceptions of heritage preservation and the natives' point(s) of view were confronted. The ambivalence of "national" versus "local" were presented in two contexts, related to the issue of preserving the traditional agricultural landscape and to the one of preserving hunting as a traditional spatial praxis.
Šifra	B.03	Referat na mednarodni znanstveni konferenci
Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Farmers and/or hunters: negotiating heritage in an Alpine National Park. V: MESARIČ, Andreja (ur.), REPIČ, Jaka (ur.), BARTULOVIC, Alenka (ur.). Experiencing diversity and mutuality, Book of abstracts. Ljubljana: Faculty of Arts, Department of Ethnology and Cultural Anthropology, 2008, str. 490.	
Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci	
COBISS.SI-ID	1493459	
3.	Naslov	SLO Biti doma v Trenti: urbano - ruralni konflikti iz "ruralnega zornega kota"
		ANG Being at home in the Trenta valley: urban-rural conflicts from the 'rural point of view'
Opis	SLO	Prispevek je orisal zapletena razmerja med lokalnim (»ruralnim«) prebivalstvom v dolini Trente ter dvema skupinama akterjev, ki v dolino vstopata ali intervirata iz pretežno urbanih okolij: vikendaši in Triglavskim narodnim parkom. Predstavljeno je bilo, kako domačni razlike v odnosih do naravnega okolja in kulturne krajine ter v pogledih na razvoj doline pripisujejo pretežno urbanemu izvoru drugih dveh skupin. Po drugi strani lokalno identiteto konstruirajo kot pretežno »ruralno«, ne le kot kmečko, ampak tudi kot vezano na praktično, eksistencialno in moralno vpetost v lokalno okolje.
	ANG	The paper sketched complex relations between local inhabitants of the Trenta valley, and two other groups of actors that are intervening into the valley from the urban spaces: seasonal residents and the Triglav national park. I presented how locals interpret differences in attitudes toward natural and built environment, and in views on the future development of the valley as the consequence of the urban origin of the others. On the other hand they construct local identity as basically "rural" - not merely agricultural, but as well as tied to "unique" moral relation with their home environment.
Šifra	B.03	Referat na mednarodni znanstveni konferenci
Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Being at home in the Trenta valley: urban-rural conflicts from the 'rural point of view'. V: STARC, Gregor (ur.). 5th Škerlj's Days, Ljubljana, 27-29 September 2007. Life in the time of conflicts : book of abstracts. Ljubljana: Slovene Anthropological Society, 2007, str. 69.	
Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci	
COBISS.SI-ID	1369043	

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta

4.	Naslov	SLO	Zelena puščava: domačinske ekologije, vikendaši in Triglavski narodni park
		ANG	The green desert: native ecologies, seasonal residents, and the Triglav national park
	Opis	SLO	Predavanje na Oddelku za antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Beogradu. V predavanju sem predstavil študijo domačinskih reprezentacij spreminjanja kulturne krajine in odnosov med akterji njenega reproduciranja v dolini Trente. V reprezentacijah tipa »zelena puščava« (zaraščanja in odmiranja kulturne krajine) prihajata do izraza »domačinski model« in vrednotenje lokalne kulturne krajine. Domačinske reprezentacije kulturne krajine se izražajo tudi v vrednotenju vloge ključnih akterjev njenega reproduciranja: domačinov, vikendašev in Triglavskega narodnega parka.
		ANG	Lecture at the Department of anthropology at the Faculty of arts of the University of Belgrade. In this lecture I presented a study of native representations of the changing cultural landscape and the relations between the actors of its reproduction in the Trenta valley. The native "model" of local cultural landscape is reflected in the representations of the "green desert" (overgrowing and dissolving of cultural landscape). These representations are also used in the evaluations of the role of key actors of landscape reproduction: the natives, the "weekenders" and the Triglav national park.
	Šifra	B.04 Vabljen predavanje	
	Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Zelena pustinja : domačinske ekologije, vikendaši i Triglavski nacionalni park. Beograd, 2009.	
	Tipologija	3.14 Predavanje na tuji univerzi	
COBISS.SI-ID	512483968		
5.	Naslov	SLO	Razmišljanja o 'slovenskih' identitetnih diskurzih na območju slovensko-italijansko-avstrijske tromeje
		ANG	Reflections on 'slovene identity' discourses on the slovene-italian-austrian three-border area
	Opis	SLO	V predavanju sem predstavil slovenske primordialistične znanstvene in izobraževalne diskurze na primeru konstrukcije slovenskega etničnega ozemlja v Italiji. Predstavljene so bile sodobne publikacije, ki jezikovno mejo med slovenskim/slovanskim in italijanskim/romanskim govornim »področjem« v difuzionistični maniri predstavljajo kot etnično. Predavanje je bilo namenjeno kritičnemu razmisleku o razlogih za prisotnost starodavnih znanstvenih konceptov v sodobni slovenski znanosti in izobraževalnemu sistemu.
		ANG	In this lecture I presented Slovenian scientific and educational primordialistic discourses in the context of constructions of "Slovenian ethnic territory" in Italy. Contemporary publications that use diffusionistic reasoning to present linguistic "border" between Slovenian/Slavic and Italian/Romance speaking "areas" as ethnic boundary were outlined. The lecture intended to stimulate critical reflections on reasons for the presence of these "ancient" scientific concepts in contemporary Slovenian scientific and educational system.
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci	
	Objavljeno v	VRANJEŠ, Matej. Reflections on 'slovene identity' discourses on the slovene-italian-austrian three-border area. V: JANKO SPREIZER, Alenka (ur.). META humanistka "Pre-misliti Evropo: slovanstvo kot aspekt evropske identitete": Mediteranska poletna šola teoretske in aplikativne humanistike, Koper, 22. junij - 6. julij 2007 : [povzetki] : Mediterranean Summer School of Theoretical and Applied Humanities, Koper, 22 June - 6 July 2007 : [abstracts]. Koper: Univerza na Primorskem, 2007, str. 26-28.	
	Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci	
COBISS.SI-ID	1379539		

8. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁷

8.1. Pomen za razvoj znanosti⁸

SLO

Raziskovalni projekt je bil vsebinsko in metodološko prvenstveno umeščen v področje

antropologije prostora, zlasti v teoretskem smislu pa je posegal tudi preko antropoloških meja, na polje družbene oz. kulturne geografije. Rezultati projekta prinašajo nova in sodobna znanstvena spoznanja tako v teoretskem kot empiričnem smislu. Prostorske teme so v antropologiji in humanistiki nasploh zadnji dve desetletji v mednarodnem znanstvenem okolju eno izmed najbolj aktualnih in dinamičnih raziskovanih področij. Na področju antropologije temam v Sloveniji do danes ni bilo posvečeno ustrezne pozornosti. Na drugi strani je na področju družbene geografije več kot očitno izostanek širokega polja kulturne geografije oz. sodobne kritične kvalitativno usmerjene geografije, ki je v mednarodnem okolju najbolj propulzivna družbenogeografska usmeritev. Rezultati projekta zato razširjajo področje znanja s sodobnimi temami, pristopi in koncepti v obeh omenjenih vedah. Projekt prinaša kritičen pregled generalnih pristopov k proučevanju družbeno-prostorskih pojavov v socialni antropologiji ter kulturni geografiji. Pri tem se je izkazalo, da v sodobni humanistiki temeljni družbeno-prostorski koncepti niso ustrezno opredeljeni ter se pogosto enostavno zamenjujejo. V teoretskem smislu je zato projekt, s konkretnim predlogi, prispeval k natančnejši opredelitvi in bolj kompatibilni rabi nekaterih izbranih konceptov, ki so v sodobni humanistiki v široki uporabi: teritorialnost, kulturna (po)krajina, lokalnost in izkustvo kraja. Povsem izvirna je v projektu zlasti opredelitev slednjih dveh, saj so bili pri tem uporabljeni epistemološki nastavki iz konstruktivističnega in instrumentalističnega (antropološkega) razumevanja družbenih razmejevanj. V tem smislu rezultati prinašajo uporabna interpretativna orodja za kritično razumevanje procesov konstrukcije in uporabe identitetnih asociacij med skupnostmi, »kulturami« in kraji - takšne rabe pa so v obdobju diskrepance med deklarativno »multikulturalnostjo« ter realnimi družbenimi diskurzi in praksami, ki »kulture« ne le družbeno, ampak tudi prostorsko zamejujejo, danes bolj aktualne kot kdaj koli prej. Pomembna vrednost rezultatov projekta je tudi v tem, da omenjene koncepte aplicira pri interpretaciji konkretnega etnografskega gradiva.

V etnografskem smislu projekt prinaša nova spoznanja k antropološkemu, etnološkemu in družbenogeografskemu vedenju o aktualnih temah, povezanih z recentnim prostorskim in družbenim razvojem demografsko ogroženih alpskih pokrajin. S poglobljeno etnografsko študijo in interpretacijo obsežnega terenskega gradiva projekt prinaša nove poglede in konkretna spoznanja o varovanih območjih v Sloveniji. Glede na poplavo novih varovanih območji in aktualnost naravovarstvenih tem je namreč v slovenskem humanističnem okolju moč prepoznati precejšen manko raziskovalnega zanimanja. Varovana območja ponujajo izjemno paleto ne le znanstveno zanimivih, temveč tudi socialno relevantnih in torej potencialno aplikativnih tem. Tako so bili v tem projektu obravnavane nekatere konkretne in zelo aktualne teme glede upravljanja s prostorom, spornih prostorskih praks in s tem povezanih potencialno konfliktnih socialnih razmerij, ki so stalnica varovanih območij. Ugotovitve iz predlagane raziskave zato v slovenskem antropološkem in humanističnem prostoru predstavljajo uporabno podlago za raziskovanje podobnih tem v drugih varovanih območjih znotraj Slovenije. Obenem bi lahko bile dobra osnova za primerjalno analizo sorodnih demografsko ogroženih območij, v katera še zlasti po vstopu Slovenije v EU vstopajo novi akterji, s specifičnimi interesi ter socio-kulturnimi in ekonomski ozadji.

ANG

The research project was thematically and methodologically primarily related to the field of social anthropology, but it also drew upon epistemological texts and concepts from human and/or cultural geography. Topics related to space and place have been some of the most dynamic areas of anthropological studies in the last two decades, but to date in Slovenia they have not received sufficient attention. On the other hand, in Slovenia there is also a visible lack of knowledge from the very broad area of contemporary cultural geography and qualitative (humanistic) geography in general. The project results thus present new theoretical and empirical knowledge, approaches and concepts to both of the mentioned disciplines. A critical review of general approaches to the study of socio-spatial relations in social anthropology and cultural geography was presented. The project demonstrated that in the international anthropological and humanistic sphere in general, spatial concepts are at present rather loosely defined and are frequently interchanged. One of the important results of the project lies in the fact that it contributed to more precise and compatible definitions of certain spatial concepts that are widely used in the humanities: territoriality, cultural landscape, locality, and (sense of) place. By using epistemological propositions and concepts from constructivist and instrumentalist approaches to the study of social boundaries author developed certain new, original "definitions" of the mentioned basic socio-spatial concepts. These conceptualizations should offer a set of valuable heuristic tools that could be used in explaining social constructions of identity associations between a social group, "a culture", and a place in general. It is also important that these concepts were used in the research process in the interpretation of concrete ethnographic material. In the ethnographic part the project results contribute to the development of anthropological, ethnological, and cultural-geographical knowledge of specific topics connected with the recent

spatial and social development of demographically threatened alpine regions. As a detailed ethnographic study and interpretation of extensive ethnographic data, the project results present new views and specific knowledge of the problems associated with protected areas in Slovenia. As new and new protected areas are "springing up" all around Slovenia, it can present a general problem that we are missing humanistic approaches to the study of those areas. Contemporary protected areas namely offer a wide range of scientifically interesting, but also socially relevant and potentially applicable research themes. In this project a detailed study of some of the highly topical issues regarding problems of land use management, contested land use practices and the associated (potential) conflicting social relations was carried out. The findings of the research project therefore bring new knowledge into Slovene anthropological and humanities studies, and provide a good basis for the research of similar topics in other protected areas in Slovenia. At the same time they provide a good basis for a comparative analysis of similar demographically threatened areas, in which especially since Slovenia's accession to the EU new actors are appearing with specific "territorial" interests and socio-cultural and economic backgrounds.

8.2. Pomen za razvoj Slovenije⁹

SLO

S poglobljeno študijo nekaterih konkretnih lokalnih razvojnih problemov (kot jih vidijo prebivalci in drugi uporabniki prostora v dolini Trente) projekt prinaša spoznanja, ki bi morala biti uporabna pri načrtovanju trajnostnega regionalnega razvoja proučevanega območja kot tudi drugih podobnih perifernih alpskih območij v Sloveniji. Rezultati projekta namreč »od spodaj« osvetljujejo nekatera konkretna razvojna vprašanja, ki so dokaj »tipična« za današnji čas, ko podeželje spreminja svoje dejanske in možne prostorske funkcije. Na konkretnih primerih so predstavljeni možni konflikti interesov, do katerih v tem kontekstu neizogibno prihaja. Načrtovanje in spodbujanje okoljsko vzdržnega razvoja podeželja pa ne more biti učinkovito, v kolikor ne upošteva potencialnih konfliktov, ki izvirajo iz razlik v pogledih, vrednotah, motivacijah in vedénju domačinov in drugih akterjev, ki vplivajo na družbeno-prostorski razvoj. Raziskovalni rezultati na konkretnem primeru doline Trente npr. osvetljujejo razloge, zakaj »deklarativno« spodbujanje kmetijstva, še zlasti v varovanih območjih in okoljsko neoporečnih, hkrati pa izrazito perifernih pokrajinah, pogosto nima pričakovanega uspeha. Rezultati jasno kažejo, kako je (ekološko) kmetijstvo kot relevantna preživetvena dejavnost v Trenti prisotno samo v dveh družinah, pri vseh ostalih pa se kot dopolnilna dejavnost ohranja skoraj izključno zaradi emocionalnih in simbolnih vzgibov. Rezultati projekta med drugim dokazujejo, kako so pričakovanja načrtovalcev skladnega razvoja podeželja, v smislu ohranjanja in trženja njegovega atraktivnega kmetijskega karakterja, lahko dokaj nerealna - pa ne glede na to, ali je razlog dejanska neekonomičnost dejavnosti ali le (zmotna?) domačinska percepcija le-te. Morda je eden od razlogov omejenega uspeha ukrepov, namenjenih razvoju specifičnih alpskih podeželskih pokrajin, ravno ta, da ti ne upoštevajo nekaterih bistvenih spoznanj, ki jih v tej smeri lahko nudi tudi poglobljena etnografska terenska raziskava. Raziskava se je neposredno dotikala aktualne problematike Triglavskega narodnega parka ter v tem kontekstu tudi sprejemanja novega zakona. V zadnjih šestih letih se v političnem, strokovnem, znanstvenem, naravovarstvenem in drugih javnih diskurzih ta tema pogosto pojavlja, vendar pa so v teh diskurzih etnografske študije konkretnih primerov lokalnih skupnosti znotraj TNP povsem odsotne. Še posebej odsotno je bilo v javnih diskurzih dogajanje v dolini Trente, čeravno gre za največje sklenjeno poseljeno območje znotraj TNP. Rezultati projekta zapolnjujejo ta manko, in sicer z interpretacijo pozitivnih in negativnih plati današnjega in pričakovanega varovanega območja kot jih vidijo zlasti domačini. V tem smislu bi morali biti rezultati projekta koristni za sestavljalce novega zakona, saj se proces tudi zaradi konfliktnih interesov različnih vpletenih skupin vleče že skoraj 6 let. Ker je eden od osrednjih namenov TNP ohranjanje naravne in kulturne dediščine, raziskovalni rezultati nudijo koristne informacije tudi v tej smeri - namreč o domačinskih pogledih na ohranjanje in potencialno spodbujanje ali omejevanje nekaterih tradicionalnih preživetvenih praks (kmetijstvo, lov, gozdarstvo). Projekt je posebej osvetlil v TNP precej perečo problematiko ohranjanja kulturne krajine. Raziskano je bilo, kakšno vlogo igrajo pri ohranjanju in spreminjanju tradicionalne kulturne krajine tri bistvene skupine socialnih akterjev: domačini, vikendaši in TNP. Razumevanje različnih vlog ter razmerji med temi akterji pa bi lahko bilo uporabna podlaga za sprejemanje nadaljnje prostorske politike v zvezi s tem. V najširšem smislu bi lahko rekli, da rezultati prinašajo poglobljen etnografski pogled na konkretne lokalne primere iskanja ustreznega ravnovesja med okoljsko vzdržnim (sonaravnim) družbeno-ekonomskim razvojem, potrebo po odpiranju novih delovnih mest zlasti za mlade izobražene kadre ter varovanjem naravne in kulturne dediščine znotraj varovanega območja na Bovškem.

ANG

As a detailed study of specific local development problems (as seen from points of view of

residents and other users and managers of local environment), research results offer new knowledge that should be useful for planning future sustainable regional development of the researched area, as well as other comparable peripheral alpine regions in Slovenia. The results illustrate some of the very common development problems that are today likely to arise in attractive rural areas as their functions are being constantly changed. As there is a great deal of interest (of "capital"?) to develop those functions, conflicts between diverse social groups and stakeholders often arise. By conducting long-term ethnographic case study the project brought detailed knowledge of exactly this kind of conflicts regarding spatial use, while particular attention was given to the impact that this kind of conflicts can have on the life and development of local communities. Planning and stimulating sustainable rural development can have only limited effects if it does not take into account knowledge about behavior, meanings, values, and motivations of the local residents and other relevant social actors. The project results, for example, illuminate reasons for the fact that programs intended to stimulate mountain agriculture have only limited effect – the majority of agriculture done in the researched area is only due to emotional and symbolic reasons. Thus, without considering natives' points of view (regardless their "objectivity") the expectations of rural areas developers can be quite unrealistic. Perhaps one of the reasons for rural development plans to be only partly effective lies in the fact that detailed researches of this type are generally not being done.

At the same time, the project was directly related to the highly topical issue of the new law of the Triglav national park. This issue has been widely present in political, professional, scientific, environmentalist and other public discourses during the last 6 years. On the other hand, there was no room for any kind of ethnographic (or other humanistic) studies that would address the problems of local communities. It is also due to this deficit that the project brought into the scientific and public sphere interpretations of positive and negative effects of the TNP as seen from the "natives" (and other relevant social groups). In this sense the project results should be of interest for the drafters of the new law on the TNP, as it is also due to contested views of diverse parties that this process has been going on already for six years. In addition, the project revealed various specific contested and conflicting aspects of land management and use from the perspectives of various interested parties, users, residents and managers. The results of the research project should therefore serve as a support to the solution of similar problematic relations in other protected areas in Slovenia. In a broad sense the project dealt with issues which are closely tied not only to protected areas, but to all demographically threatened rural areas in which the territorial systems currently include actors of different proveniences and interests. From this perspective the results of the research project could also be generally useful for the planners of spatial development policy, arrangement and preservation of the rural cultural landscape in general, especially in the Alps.

9. Samo za aplikativne projekte!

Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri aplikativnem projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	

	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	

	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.25	Razvoj novih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.26	Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.27	Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.28	Priprava/organizacija razstave	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.29	Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.30	Strokovna ocena stanja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.31	Razvoj standardov	

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta

	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.32	Mednarodni patent	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.33	Patent v Sloveniji	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

Komentar

--

10. Samo za aplikativne projekte!

Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visoko-šolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.03.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☐	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☐	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☐	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☐	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☐	☐	☐	☐	

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta

G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☐	☐	☐	☐	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☐	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☐	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☐	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☐	☐	☐	☐	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☐	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☐	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☐	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☐	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	☐	☐	☐	☐	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☐	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete					
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj					
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva					
G.09.	Drugo:					

Komentar

--

11. Pomen raziskovanja za sofinancerje, navedene v 2. točki¹⁰

1.	Sofinancer		
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:		EUR
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:		%
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja		Šifra
	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	Komentar		
Ocena			
2.	Sofinancer		
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:		EUR
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:		%
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja		Šifra
	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	Komentar		
Ocena			
3.	Sofinancer		
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:		EUR
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:		%
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja		Šifra
	1.		
	2.		
	3.		
	4.		

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta

	5.		
Komentar			
Ocena			

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja, za objavo 6., 7. in 8. točke na spletni strani <http://sicris.izum.si/> ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki

Podpisi:

Matej Vranješ	in/ali	
podpis vodje raziskovalnega projekta		zastopnik oz. pooblaščen oseba RO

Kraj in datum:

Koper

20.4.2009

Oznaka poročila: ARRS_ZV_RPROJ_ZP_2008/288

¹ Samo za aplikativne projekte. [Nazaj](#)

² Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja ter rezultate in učinke raziskovalnega projekta. Največ 18.000 znakov vključno s presledki (približno tri strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

³ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Samo v primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁵ Navedite največ pet najpomembnejših znanstvenih rezultatov projektne skupine, ki so nastali v času trajanja projekta v okviru raziskovalnega projekta, ki je predmet poročanja. Za vsak rezultat navedite naslov v slovenskem in angleškem jeziku (največ 150 znakov vključno s presledki), rezultat opišite (največ 600 znakov vključno s presledki) v slovenskem in angleškem jeziku, navedite, kje je objavljen (največ 500 znakov vključno s presledki), izberite ustrezno šifro tipa objave po Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote.

Navedeni rezultati bodo objavljeni na spletni strani <http://sicris.izum.si/>.

PRIMER (v slovenskem jeziku):

Naslov: Regulacija delovanja beta-2 integrinskih receptorjev s katepsinom X;

Opis: Cisteinske proteaze imajo pomembno vlogo pri nastanku in napredovanju raka. Zadnje študije kažejo njihovo povezanost s procesi celičnega signaliziranja in imunskega odziva. V tem znanstvenem članku smo prvi dokazali... (največ 600 znakov vključno s presledki)

Objavljeno v: OBERMAJER, N., PREMŽL, A., ZAVAŠNIK-BERGANT, T., TURK, B., KOS, J.. Carboxypeptidase cathepsin X mediates $\beta 2$ - integrin dependent adhesion of differentiated U-937 cells. *Exp. Cell Res.*, 2006, 312, 2515-2527, JCR IF (2005): 4.148

Tipologija: 1.01 - Izvirni znanstveni članek

COBISS.SI-ID: 1920113 [Nazaj](#)

⁶ Navedite največ pet najpomembnejših družbeno-ekonomsko relevantnih rezultatov projektne skupine, ki so nastali v času trajanja projekta v okviru raziskovalnega projekta, ki je predmet poročanja. Za vsak rezultat navedite naslov (največ 150 znakov vključno s presledki), rezultat opišite (največ 600 znakov vključno s presledki), izberite ustrezen rezultat, ki je v Šifrantu raziskovalnih rezultatov in učinkov (Glej: <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/sif-razisk-rezult.asp>), navedite, kje je rezultat objavljen (največ 500 znakov vključno s presledki), izberite ustrezno šifro tipa

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta

objave po Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote.

Navedeni rezultati bodo objavljeni na spletni strani <http://sicris.izum.si/>. [Nazaj](#)

⁷ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja. [Nazaj](#)

⁸ Največ 4.000 znakov vključno s presledki [Nazaj](#)

⁹ Največ 4.000 znakov vključno s presledki [Nazaj](#)

¹⁰ Rubrike izpolnite/prepišite skladno z obrazcem "Izjava sofinancerja" (<http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/>), ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-ZV-RPROJ-ZP/2008 v1.00